

rokörnyezet fogadókészsége is szükséges. Ez utóbbi kialakításában pedig a társadalom számos más egysége (család, iskola, munkahely, kisközösségek) illetékes, szerepüket a könyvtár egymagában képtelen betölteni.

*

Összességében tehát úgy gondolom, az első számú innovációs feladat: korszerű technológiával felszerelni a valódi könyvtárakat, működésképesé és hozzáférhetővé tenni nemzeti

adatbázisainkat, a szakmai információs rendszereket. Ez mindennél hatékonyabban hozzásegítene a racionalizáláshoz, az ésszerűtlen párhuzamosságok és a látszatomunkák felszámolásához, elejét venné újak kialakulásának.

A közművelődési könyvtárak többsége számára pedig nem látok nagyobb – a fentiekben kifejtett értelmű – innovációs kényszert, mint hogy környezetük változásait érzékelve, feladataikat betöltve, szervezeten, hatékonyan működjenek.

Pallósiné Toldi Márta

A könyvtárosok továbbképzése és a KMK

A *Könyvtáros* 1988/8-as számában *Zircz Péter* írt a Könyvtártudományi és Módszertani Központ 1988. évi munkatervéről, többek között ezt: „Tartalmas, szolid, óvatos tervezésre enged következtetni, s azt tükrözi, amit a gyakorlat a KMK-ra rákényszerített: lényegében a közművelődési könyvtári terület gondozását, néhány ezen túlnyúló problematika kivételével. Az utóbbiak közé sorolódik az oktatás, továbbképzés ügye, itt főként a továbbképzésben lenne, lehetne teendője a KMK-nak, ha volna hozzá pénze és szellemi kapacitása.”

Jó lenne tudni, mire gondolt a szerző, mi az, amit a továbbképzés területén a KMK a jelen körülmények között tehetne. Ha valami van mégis, az a KMK-tól független: a továbbképző tanfolyamok anyagi és erkölcsi megbecsülése, oktatási rendszerbe sorolása, szakmai végzettségként való elismertetése. Ezeket 1964 óta minden ilyen jellegű dokumentum sürgette. Azonban várat magára a beigért jogszabály, amely szabályozná a könyvtárosok továbbképzését, összefüggő rendszerré szervezné, illetve biztosítaná a rendszer működésének feltételeit.

Sajnálatos, hogy éppen *Zircz Péter* – úgy is mint az OSZK nyugalmazott főigazgatóhelyettese, és a lap főszerkesztője, *Bereczky László*, a KMK volt osztályvezetője nem ismeri a KMK továbbképzéseit. Csukott szemmel és süket füllel kellett az épületben közlekedniük, hogy ne vegyenek tudomást például a zenei könyvtárosok képzéséről. Még jó, hogy a külföld tud róluk. Az UNESCO 1988-as kiadvá-

nya, a *Directory of Social Science Information Courses* három magyar továbbképző stúdiomot említ, mindháromat mi szerveztük.

Köztudott, hogy a Művelődési Minisztérium könyvtári osztálya a könyvtárosok központi továbbképzésének gondját a Könyvtártudományi és Módszertani Központra bízta. A KMK mint a közművelődési könyvtárak koordinációs központja foglalkozik a könyvtárosok továbbképzésével, de kiterjeszti tevékenységét más könyvtártípusok dolgozóira is. Nézzük csupán az 1988-as, megbírált, elmarasztalt évet! Tizenhét tanfolyam került a munkatervbe. Közülük néhány: zenei gyűjteményben dolgozó könyvtárosok másfél éves kurzusa, speciális dokumentumok a könyvtárakban, történelem és művelődéstörténeti ismeretek – kétéves időtartammal, gyermekkönyvtárosok továbbképző tanfolyama, csoportvezetésre felkészítő egyhetes intenzív tréning, szervezőmódszertan a könyvtárban, vezetőképzés közművelődési könyvtárosoknak, vezetőképző szakkönyvtárosoknak, osztályozás és indexelés elmélete és gyakorlata, katalógusszerkesztési tanfolyamsorozat stb. Nem sorolom, akit érdekel, utánanézhethet. Ezeknek egy része idén indult, mások ebben az évben fejeződnek be. Kifejezetten a szakkönyvtárosoknak és a felsőoktatási könyvtártípusban dolgozóknak hat tanfolyamunk szólt, további néhányat valamennyi könyvtártípusnak ajánlottunk, a többit – szám szerint hetet – a közművelődési könyvtárosoknak hirdettünk meg. Ez

a „lényegében közművelődési terület gondozása”.

Szakmai szempontok szerint három nagy csoportra oszthatók stúdiumaink. Az első csoport a könyvtárosi ismeretek elsajátítását célzó tanfolyamaink: katalógusszerkesztési, osztályozási és indexelési tanfolyam a helyismereti munka kérdései stb. Ezeknek az a rendeltetésük, hogy bizonyos *speciális* könyvtárosi tevékenységekre készítsenek fel. A jelentkezés feltétele: felsőfokú könyvtárosi végzettség és megfelelő munkakör betöltése.

A második csoport a vezetőképzés. Nagyon fontosnak tartjuk ezt. Egyhetes bevezető tréninggel kezdődik, hogy a csoportdinamika, a szociálpszichológia, az általános és személyiséglélektan eredményeinek felhasználásával fejlesszük az önismeretet, mások megismerését, a kapcsolatkézséget, a kommunikációs készséget, az együttműködést, a viselkedésbeli érzékenységet, a nyitottságot és fogékonyságot. A második rész időszerű szakkérdésekkel foglalkozik.

A szervezőmódszertani stúdiumunk a vezetőképzés egyik fajtája. Célja „a nagyobb könyvtárak vezetőinek támogatása a szervezet működésének ellenőrzésében, a racionalizálásban, a tervezési, szervezési, fejlesztési feladatok megoldásában”.

A harmadik csoportba azok a tanfolyamaink tartoznak, amelyek nem könyvtári jellegűek, de a könyvtárosoknak szükségesek. Például az újságírói (a publicisztika, a sajtókapcsolatok gyakorlati kérdéseivel foglalkozó) tanfolyam, a történelmi és művelődéstörténeti ismeretek ci-

mű kétéves tanfolyam szakreferensek részére stb.

A téma legkiválóbb képviselőit kérjük fel előadóknak, akik szívesen vállalkoznak. Közülük néhányat említek, hogy szellemi kapacitásunk aktív tartalékait jelezzem: *Niederhauser Emil, Urbán Aladár, Diószegi István, Salgó László, Laczkó Miklós, Szabó Miklós, Ormos Mária, Katona Tamás, Földes Iván, Gyarmati István, Károlyházi Frigyes, Benczedy József, Faragó Vilmos, Gazdag Miklós* stb. A belső „szellemi kapacitásból”: *Nagy Attila, Varga Ildikó, Orbán Éva, Skaliczki Judit, Szenté Ferenc, Győri Erzsébet, Gerő Gyula* stb. A felsorolás egyben a szereplési időrendet is tükrözi. Eddig minden kurzusunkra túljelentkezés volt. Szívesen járnak hozzánk. Tanfolyamainkhoz kapcsolódó kiadványainkból „kötelező” olvasmány lett az egyetemeken, főiskolákon.

Szakmai színvonalunk eddig még nem elsősorban pénzkérdés – ahogy azt a cikkíró állítja. Előadóink, szerzőink nem az ígéretes tiszteletdíjért, hanem szakmai buzgalomból vállalják az előadásokat, hiszen tudják, hogy hallgatóságuk az egyik legérzékenyebb értelmiségi rétegből kerül ki.

Végül: a Művelődési Minisztérium könyvtári osztálya minden évben jelentős összeggel járul hozzá továbbképzéseinkhez, támogatja a könyvtárosoknak ezt a szellemi műhelyét. Mondhatnám azt is, hogy köszönet érte, de inkább azt mondom: jól teszik!

Csapó Edit

Tartalomjegyzék-idézés helyett tartalomismertetést vártunk

Hányféle szemüveggel lehet olvasni, mitől említésre méltó egy munkatervi pont az egyik intézmény munkatervében, míg észre sem vehető a másikéban? *Zircz Péter* Tallózó című dolgozata (*Könyvtáros*, 1988/8. sz.) első részében három munkatervet ismertet. A két könyvtári munkatervben előremutató, az új társadalmi helyzethez alkalmazkodó feladatokat talál, míg a harmadikban, a KMK-éban a „szolid, óvatos tervezés mellett” hiányokat és munkaidőrabló tevékenységeket regisztrál.

Mindenfajta szubjektív megjegyzést kerülve, a tényekre szorítkozva szeretném ismertetni azokat a munkatervi feladatokat, amelyeket *Zircz Péter* fontosnak tart a két könyvtári munkatervben, és megmutatni, hogy ezek a kérdések miképpen szerepelnek a KMK-éban. Lássuk először az FSZEK munkatervéből ismertetett feladatokat: „A munkaterv a konkrét tennivalók között több újdonságot sorol fel: kiépítik a kerületi fiókkönyvtárakban is a közhasznú információs szolgálatot, folytatják a zá-